

Z CIZÍCH REVUÍ

a) Revues srbské.

Ratník.

Svazek IV. — Duben.

Brig. gen. gšt. Živko M. Stanislav-ljević: Válečný a operační plán Rakouska-Uherska pro případ akce na Balkáně. Článek rozbírá kriticky válečný a operační plán rakousko-uherský pro případ akce na Balkáně se zřetelem hlavně proti Srbsku a poukazuje na chyby, kterých se hlavní štáb při provádění tohoto plánu dopustil a které pak vedly k počátečním neúspěchům při operacích Rakouska proti Srbsku.

Článek končí krátkým resumé všech probraných chyb a praví, že ony byly příčinou porážky Rakouska-Uherska. Chybným řešením otázky sil, které bylo potřeba přivést na balkánské bojiště, zhoršila se lokální situace Srbska, poněvadž byly přivedeny a angažovány síly silnější, než bylo předvídáno v případě současné války se Srbskem a Ruskem. Ale ostatními hrubými chybami nepřítele se situace Srbska zlepšila tak, že kvalitou svých vojsk a majíc daleko lepší velení, zvítězilo v první bitvě.

Žen. plk. Mil. V. Radivojević: Podkopový boj před světovou válkou, za světové války a po ní (1914—1918). Autor popisuje velmi odborně vývoj podkopového boje vůbec a dokládá to některými historicko-vojenskými příklady z válek minulého století, a to z války rusko-turecké, rusko-japonské a zejména z války světové.

Za světové války se rozvinul podkopový boj v polním opevnění na četných místech fronty francouzsko-německé, kde dosáhla velkého rozsahu zejména v Argonách.

Co se jeho rozvoje v této válce týká, možno uvést toto:

a) Podkopový útok vycházel s počátku ze střeleckých zákopů; vybudovány sapy v malé hloubce asi 6—10 m

pod zemí. Mnohdy vykopány šachty do země v samých zákopech a z nich se vcházelo do galerií. Později, zejména na místech fronty, kde podkopový boj byl čilejší, dosáhla hloubka galerií 30 metrů pod zemí. Mnohdy vybudovány galerie v několika poschodích.

b) Vchody do galerií byly zřizovány tak, aby je bylo co nejméně vidět, a byly posunovány co nejdále nazad, aby nebyly vydány bombardování a pozorování a bylo možno vyhozenou zem z galerií snadněji uklidit.

c) Aby byla urychlena práce, což je důležitým faktorem v podkopovém boji, pomalá ruční práce nahrazena strojem.

d) Osvětlování a větrání galerií se velmi zdokonalilo; použito elektrického světla.

e) Náplně min byly s počátku slabé a nepřesahovaly několik set kg výbušin; později dotovány několika tunami výbušin.

f) Min použito s počátku více méně lokálně na izolované body nepřátelské, jednak k znepokojování, jednak udržování nepřítel v nejistotě. Později bylo jich použito na širší frontě, kde přivedeno k explozi několik min najednou, aby byly způsobeny ztráty nepříteli, aby byly vyhozeny do povětří nebo zabráný určité důležité body, a konečně, aby byly vždy ve spojení s útokem, který předcházely.

Uvádějí se pak v článku příklady vedení podkopových bojů, z kterých je vidět, jak ohromných materiálních prostředků, těžkostí a času bylo potřeba k vedení zákopového boje, jakož i jejich poměr k užítku a k výsledkům, kterých bylo při tom dosaženo.

Jeden z příkladů je franc.-německý podkopový boj v Argonách od r. 1915 až 1918, kde tento boj byl intenzivně prováděn.

Článek uvádí, kolik min na obou stranách bylo v tom čase vypáleno, a detailněji popisuje vybudování a účinek t. zv. miny „Z“ na úseku Fille Morte.

Dále popisuje podkopový boj anglicko-německý u Messines na frontě asi 6 km široké. Vedla jej II. anglická armáda a disponovala 8 rotami minérů, doplněných specialisty-minéry.

Vyličuje zteč Angličanů 7/7 1987, před kterou zřídili 24 min k vypálení. Hloubku, místo a množství traskavin doprovází tabulkou.

Pro všechny miny činilo celkové množství výbušin 400.000 kg. Všechny 24 min vypáleno najednou před samou ztečí. Jejich účinek přispěl nesmírně k zdárnému provedení operací.

Konečně jako poslední příklad jest uveden v článku podkopový boj na rakousko-italské frontě u Col di Lana. Zde se pokoušeli Italové marně o dobytí tohoto vršku ztečí za podpory silné dělové palby. Pro ohromné ztráty a pro nemožnost dobytí takto vrchu rozhodli se Italové, že zaberou tento důležitý vrch cestou podzemní — podkopem.

Liči veškeré práce, jak Italů, tak i odvetné akce Rakušanů a uvádí detaily. Podkopový útok Italů se úplně zdařil. Italové zde správně ocenili veškeré okolnosti jak taktické, tak i technické. Rakušané spoléhající na nemožnost podkopového boje, nepodnikli napřed nic. Pozdější odvetné akce nemohly již zmařit plán a podnik Italů.

Článek končí závěrem, v kterém autor praví, že třeba počítati s tím, že se objekty stálé fortifikace budou i v budoucnu hájiti a budou napadeny pomocí podkopů. Co se týká podkopového boje za útoku a obrany při organizovaném polním opevnění, možno říci, že je možný jen za delší stabilisace fronty. To může i v příští válce nastati, neboť zdokonalení výzbroje tomu nasvědčuje. V takovém případě dojde podkopový boj svého použití, ale v omezené míře a za dobrého uvážení a ocenění všech okolností a situace. Při vedení zákopového boje v budoucnosti bude potřebí ještě více odvážné energie, rozhodnosti a chladnokrevnosti kromě základních technických a taktických vědomostí.

Kpt. Rudolf K. Kob: Něco o vojenských okruzích a o voj. velitelstvích. V článku poukazuje autor na těžkosti, které se objevily u vojska co do administrace a zejména vojenské evidence.

Protože se tento těžký stav stal aktuálním u vojenských kruhů a vojenských velitelství, pojal autor úmysl rozebrati toto téma na základě „Předpisu o odvoděch, zápisech, výpisech a převodech“, a to od okamžiku odvodu mladíka až do okamžiku jeho nástupu do presenční služby u trupy.

(Vojenské okruhy v SHS jsou asi

doplňovací okresní velitelství podle našeho pojmu, ale ve smyslu poněkud rozšířeném i na materiální doplňování vojska a co se ukládání materiálu týká.)

Článek sám o sobě je pro příslušníka arm. SHS velmi poučný; pro naše poměry v armádě méně důležitý. Je to zároveň jakási kritika výše uvedeného předpisu a návrh na různé odborné změny v složení odvodních komisí a jejich činnosti, jakož i potřebné při tom administrace.

Plk. Djordje Jorgović: Spojení pěchoty s obrněnými vozidly. Obrněná vozidla, přidělená pěchotě, jako obrněná auta, železniční vlaky a útočné vozy — tanky, musí mít nejlepší a nejjistější spojení s pěchotou, aby byla zaručena spolupráce a mohla býti provedena daná úloha. Též mezi jednotlivými jednotkami obrněných vozidel za boje je nezbytně potřebí nepřetržitého a jistého spojení.

Mimo spojení technickými prostředky, která jsou v pásmu značné dělové a kulometné palby velmi těžká, a nutno, aby veškerí velitelé pěchoty a jednotek obrněných vozidel plně a s porozuměním pochopili úkoly jim dané, v čem a jak si mohou navzájem pomoci a uvést co možná do detailu v souhlas svou činnost s vypracovaným plánem operací.

Mezi velitelem obrněných jednotek a velitelem ostatních zbraní vojska musí býti nepřetržité spojení, z nichž nejvýhodnější je osobní styk, totiž že oba velitelé jsou u sebe, t. j. velitel obrněných vozidel, přidělený armádě je v štábu armády, přidělený divisi je ve štábu divise, a p.

Vzhledem na těžkosti organizace spojení s obrněnými auty a útočnými vozy (tanky) nutno se snažiti, aby každý velitel jednotlivého obrněného stroje dostal před bojem bojový úkol co možná nejpodrobněji, aby byl úplně orientován o situaci nejen v daném úseku, ale i v širších rozměrech.

Pojítka mezi obrněnými vozy a s pěchotou mohou býti: zvukové signály, světelná a semaforová signalisace, běžci, motocyklisté, telefon, telegraf (jako pojítka mezi velitelstvím obrněných jednotek a jejich základnou), radiotelefon, radiotelegraf, letadla a poštovní holubi (jako pojítka s týlem: s štáby pluku, divisi, armád).

V SHS, nedošlo se dosud k nejinteresanějšímu spojení s obrněnými jednotkami, totiž radiotelegrafnímu a radiotelefonnímu, a proto chce autor v tomto článku poněkud podrobněji probrati zejména organizaci tohoto spojení s tanky u cizích armád.

Spojení u železničních obrněných vlaků. Spojení jich s pě-

chotou provádí se železničními vozy, při čemž je velitel vlaku povinen spojit se se svým představeným (vel. armády, divise a p.) telefonicky; od velitelství, kterému je přidělen, dostane též poštovní holuby; vysílá také motocyklisty a běžce. Má-li vlak radiotel. stanici, je otázka spojení jednodušší. Telefonního spojení se používá též tehdy, působí-li železniční obrněný vlak jako baterie. V tom případě je velitel vlaku na pozorovatelně a musí býti spojen jak s obrněným vlakem, tak i se svým nadřízeným velitelstvím.

Protože se v pohybném boji může obrněný vlak pohybovat daleko kupředu, je potřeba opatřit jej radiotel. stanicí s velkým akčním rádiem. V spojovacím oddílu tohoto vlaku musí býti též telegrafisté a mechanikové, aby mohli ihned pracovat na zabraných železničních stanicích u telegrafních přístrojů.

Zaslужuje též zmínky spojení uvnitř železničního obrněného vlaku za pohybu a za boje. Možno použít telefonu, což však v mnoha případech pro hluk, způsobený rachotem kol, nebude vyhovovat. Lépe je použití trubkových signálů, ještě lépe však speciální elektrické signalisace, lamp s bílým a červeným světlem, kde se dorozumívání děje morsovými značkami, při čemž bílé světlo značí tečku a červené čárku.

Spojení obrněných aut s pěchotou. Toto spojení možno udržovat radiotel. aparáty, poštovními holuby, signály a vysláním lidí na motocyklech nebo pěšky. Pronikla-li obrněná auta značně kupředu, jest jediné možné a jisté oboustranné spojení radiotelefonem nebo radiotelegrafem; dozadu možno zprávy ještě zasílati po poštovních holubech. Příklady ze světové války dokazují, že ve většině případů obrněná auta krátce po obdržení úkolu ztratila již spojení a nedostala ho ani po provedení úkolu čímž neměla možnost zasílati zprávy ani tomu velitelství, které je vyslalo, ani sousedním pěším jednotkám. Autor uvádí dále jeden příklad, o kterém se zmiňuje ruský spisovatel V. Cejtlín v své knize „Svjaz“, který zažil Cejtlín sám v bojích na Stochodu r. 1916. Byl jako velitel obrněných aut vyslán zjistiti postup Němců a přesnou situaci. Nejsa vybaven dostatečnými pojítky, nemohl nic hlásiti ani svému veliteli divise ani sousedním jednotkám; proto se musil sám vrátiti s obrněným automobilem 8 km dozadu, ztratil tím čas a odvetná akce Rusů přišla již pozdě.

V pohybné válce mohou býti obrněná auta, opatřená předem uvedenými pojítky, velmi užitečná štábům armád, divisi a skupin tím, že vyšlou s obrně-

nými auty důstojníky gen. štábu a různých zbraní zjistit situaci; tito důstojníci nesmějí ovšem nijak překážeti obrněným autům při provádění jejich úkolů.

V americkém vojsku byl minulého roku přijat typ obrněných aut, která mají železný stožár, sloužící za antenu pro bezdrátovou stanici; lze ho též použít k pozorování jako vysoké pozorovatelný. Takový automobil je velmi výhodný k provádění přezvědu společně s jezdeckem.

Organisace spojení útočných vozů a jejich jednotek. Pisatel upozorňuje, že se spojení s tanky, které v této stati probírá, vztahuje též na obrněná auta.

První instrukce o organisaci spojení u tanků vyšla ve Francii v září 1916 u 4. armády. V této instrukci použito jako pojítka tanků s pěchotou a letadly barevných praporků, mimo to signálních lamp a poštovních holubů. V r. 1917 byla zavedena signalisace kulatými plochami (červené, zelené, bílé), které mohly býti různé kombinovány; sestaven pak slovník, který byl vytištěn a rozdán všem velitelům útočných vozů a pěchotě. Zkoušeno signalisovati pomocí morsových značek; pěchota to však čtla velmi špatně. Proto bylo nutno zavést jednoduché signály, což provedeno tak, že časté opakování jedné hlásky znamenalo určité slovo, na př. opakování písmene „D“ znamenalo „porucha“ a p. Pro udržování spojení na větší vzdálenosti použito lampy pro denní světlo systému „Aldisse“, vysílání poštovních holubů, dopravovaných ve zvlášť upravených koších na tanku. Poštovní holubi přinesli velký užitek při spojení za boje. Telefon uznán nezpůsobilým.

V r. 1918 byly již dokončeny praktické zkoušky s bezdrátovým spojením, čímž zdokonaleno spojení a utvořeno několik tankových spojovacích rot. Bezdrátové spojení se ukázalo velmi prospěšným téhož roku v září při udržování spojení s týlem se štáby a taktéž při postupování rozkazu dopředu. V bitvě u Cambrai byly pro spojení s útočnými vozy organisovány za linií útočných vozů, které byly v boji sběrnými stanicemi pro zprávy, opatřenými optickými pojítky a radiotel. stanicemi. U těchto stanic byli spojovací důstojníci-specialisté, kteří přijímali zprávy od tanků a postupovali je dozadu nebo pěchotě a naopak přijímali nařízení velitelství a postupovali je tankům.

Hlavní těžkosti, které se projevují při organisaci spojení rádiem u tanků a všeobecně u obrněných aut, jsou:

1. Působení kovové konstrukce, která absorbuje elektromagnetické vlny a značně zhoršuje přijímání a vysílání.

2. Nesnadné zhotovení anteny malých rozměrů s dobrým vylučováním.

3. Hřmot při pohybu tanků a při střelbě.

4. Hluk motoru a dopadajících střel a střepin na brnění vozů.

Mjr. V. Komárek.

b) Revues polské.

Bellona.

Ročník XI, díl XXIX, sešit 1.—3.
(Dokončení.)

Gen. Charriou dává ohniskům odporu rozlohu 4—5 km šířky, 4 km hloubky s mezerami 6—8 km; co do celkové obrany stává se jedno ohnisko odporu jádrem obrany jedné divise; hájící též polovinu sousedních mezer: Souvislost obrany a stejnorodost úpravy je ještě nedokonalěji zajištěna než u plk. Culmanna, nemá tento návrh naději být uskutečněn, ačkoliv jeho rozlehlá ohniska odporu jsou nesporně méně zranitelná, než malé „opevněné čtverce“ gen. Levêquea.

Gen. M. v. Brunner jest obhájcem opevněné posice stejnorodé (podle názvosloví čsl. vál. školy), t. j. normální posice, jejíž význačné složky (kulomety, děla, flankující pozorovatelní atd.) jsou umístěny pod pancířem anebo betonem. Nezná ohnisek odporu, nýbrž jen dílčí úseky, hájené prapory (podrobnosti viz *Bellona* X, XXVII, díl. — V R. z r. 1928, str. 767).

Plk. Chauvineau se staví proti předchozím návrhům, které vidí ochranu více méně vždy v rozptýlení složek, přijatém na ustálených frontách světové války, a to z těchto důvodů:

nesnáze ve velení, nesouvislost odporu, nesoudržnost v morální povinnosti uhájiti terén, zjevně neuzavřený;

veliký finanční náklad rozptýleného stálého opevnění, má-li ochrana složek odolati moderním bojovým prostředkům;

odolnost rozlehlých betonových mas je větší než malých rozptýlených betonových složek; hluboké podzemní oddechové úkryty lze stavěti jediné v rozlehlých betonových blocích;

názor, že rozptýlené opevnění lépe využívá terénu, je mylný, neboť boj vytvoří dělovou palbuou mnoho hluchých prostorů; průrazem pozbývá opevněná posice stejnorodá rychle své hodnoty, kdežto pevnůstka zůstává i nadále — bez větší pomoci — výztužným ohniskem odporu obranného postavení;

flankování z rozptýleného ohniska odporu je dosti problematické, neboť nelze významným flankovištěm pro-

půjčiti takovou odolnost jako v pevnůstce;

pevnůstky jsou více „magnetem přitahujícím dělovou palbu“; jsou-li však odolně vybudovány, stanou se dosti trvalými ohnisky odporu obranného postavení (viz boj o Verdun).

Jak mají býti vybudovány a vyzbrojeny moderní pevnůstky? Měly by tvořiti nezničitelné palebné zdroje, živící přímou palbu co nejhustší palebnou přehradu v hloubce 1—3 km.

Jejich výzbroj by byla tvořena kulomety a rychlopalným lehkým dělostřelctvem.

Ochrana by byla poskytována:

a) kolkami pro pal. prostředky (děla a kulomety) potřebné k flankování mezi pevnůstkami a k obraně hrdla i týlu pevnůstky;

b) panc. otáčecími a spoustěcími věžemi pro palebné zdroje, působící ve všech směrech, a pozorovatelnými;

c) odolným betonovaným masivem značných rozměrů, majícím tyto vlastnosti:

žádný příkop s kolkami v kontreskarpě, spojený s podzemními komunikacemi (jež za světové války neodolaly bombardování a byly často místy vniku útočnickova do vnitř pevnůstky), nýbrž mělký příkop trojúhelníkovitého průřezu, vyplněný drátěnými překážkami (zabetonovanými), postřelovanými z pal. zdrojů čela pevnůstky;

povrch betonovaného masivu tvořený jediné betonem a ocelí, jež znemožňují útočnicku zaházeti se na povrchu pevnůstky (za světové války byl povrch pevnůstky jevištěm činnosti útočných hlídek, které plamenomety a různými granáty se snažily zničit výzbroj a osádku pevnůstky);

hermetické uzavření celé pevnůstky proti vnikání plynu: žádné boj. zákryty s východy osádky na povrch bloku; pevnůstka může býti postřelována jak útočnickovým, tak i vlastním dělostřelctvem bez jakéhokoli zvláštního nebezpečí pro osádku;

přes to bude každá pevnůstka (betonovaný masiv) spojena hluboko ležící podzemní komunikací se vzdálenějším týlem opevněné posice, čímž bude umožněno vystřídati

kdykoliv osádky; ventilace (z prostorů co nejvíce vzdálených od jeviště dopadu dělostřeleckých plynů), bezpečné umístění pojítek (telegrafních, telefonních linek) elektrického vedení (pro strojní zařízení pevnůstky) atd.

Podobně sestrojená pevnůstka neodkrývá útočníkovi žádných slabín; tanky ji mohou přejít, aniž by ji vahou nebo palbou mohly zničit; zbývá jedině podkopový útok, proti němuž se pevnůstka chrání dobrou podkopovou obranou.

Pevnůstky by byly malých rozměrů a umístěny by byly od sebe ve vzdálenosti 1–1½ km.

Osádka složená vesměs ze specialistů (střelců, dělostřelců, strojníků, elektromechaniků, telegrafistů atd.); výzbroj 10 děl (1 věž pro 2 děla, ostatní v kobkách), 10 kulometů (lehkých, z toho 2 ve věži, zbytek v kobkách), 2 pancéřové pozorovatelné. Celkový počet osob asi 60–70.

Mnohem zajímavější než složení pevnůstky je návrh plk. Chauvineau stran zařazení pevnůstek do opevněné posice. Opevněná posice, tvořená pěchotou podle zásad přijatých ustálenými frontami za světové války, leží svými předními hranicemi asi 500 m za pevnůstkami, jinými slovy pevnůstky nejsou nic jiného než palebné zdroje pro mohutnou hlavní palebnou přehradu. Terén mezi nimi jest jen upraven tak, aby neskytal žádného hluchého prostoru palebným zdrojům v pevnůstkách umístěným. Odolnost pevnůstek dovoluje ukazovat útočníku jejich obrysy! Zvláštní výhodu vidí plk. Chauvineau v umístění těchto pevnůstek na svahu odvráceném od nepřítele v předpolí posice, jejíž přední hranice — na nejbližším svahu skloněném k nepříteli (odděleném údolí od pevnůstek) — převyšují obrysy pásma pevnůstek.

Pěchota najde v své posici dobré těžké úkryty a může dobře čelit — pod ochranou pevnůstek — průrazu nepřítele úderem (spíše než palbou). Finanční náklad na jednu pevnůstku se odhaduje na 2 mil. zl. franků.

Dělostřelectvo pro všeobecnou činnost (těžké, dalekonosné atd.) jest umístěno v palebných postaveních, běžně upravených; jeho ochrana je zajištěna pohyblivostí.

Návrh plk. Chauvineau je nájisto velmi důmyslný a nejlepší ze všech návrhů, které se po světové válce vyskytly: Nezníčitelné pevnůstky — na svahu odvráceném od nepřítele — v tylu útočnicka, dorážejícího na přední hranice posice a kanalisující útočné jednotky na nejsilnější části opevněné posice —

vše to zdá se dobrým předpokladem zdaru podobně založené obrany!

Pokud jde o opevňovací soustavy, pojednává autor o soustavách uzavřených a otevřených (opevněná místa a opevněný kraj podle názvosloví čs. vál. školy).

V úvahách o uzavřených soustavách obrací se pplk. gšt. Zielewski proti názorům o účinnosti stálého opevnění v přehradě komunikací. Přes to povstávají stále hojnější myšlenky stavěti menší opevněná místa (uzavřená), jejichž úkolem by bylo hájiti dalekonosné a mohutné dělostřelectvo potřebné k akl. přehradě komunikací jistého prostoru!

„Jádrem“ těchto moderních opevněných míst není tedy město, nýbrž zdroj odolné palebné přehrady těžkého dělostřelectva, s dobrými úkryty pro zálohy opevněné posice a zásobami všech druhů; opevněné místo je prostoupeno hustou komunikační sítí úzkokolejných, elektrických a normálně rozhodných železnic, jakož i cest všech druhů.

Gen. Lévêque si představuje — podle Vauhana — jádro v podobě prostoru, zařízeního k obraně pěchotou (citadela) o průměru asi 6 km, obklopeného podzemní obvodní elektrickou drahou, s radiálními odnožemi do opevněné posice, umožňující rychle nasaditi zálohy v ohrožených čtvrcích. Osádkou by bylo těžké dělostřelectvo pod pancířem nebo v betonu zapuštěné, jakož i asi 1 p. divise jako „záloha“ op. místa; mimo to skladiště všech druhů.

Plk. Chauvineau uvažuje naproti tomu o opevněném místě bez zvláštního jádra, t. j. o prostoru nemajícím celkem větší průměr než 3 km, tvořený na obvodě 6–7 pevnůstkami, jež chrání posici pěchoty s menšími zálohami a těžkým dělostřelectvem ve středu skupiny, kam ústí také podzemní komunikace z pevnůstek. Jak gen. Lévêque, tak i plk. Chauvineau uvažují o ničení jako o nejzávažnějším přírůstkem účinnosti přehradního opevnění.

Opevněné kraje — zejména stejnorodé mají přes svou velikou obrannou hodnotu také nemenší slabiny: veliká osádka (nemožnost úspor na silách), ztrnulá fronta (nehodící se event. v nahodile vzniklé situaci) a možnost obchvatu na křídlech. Tyto slabiny hledí plk. Chauvineau odstranit „soustavou opevněných míst“ (názvosloví čs. vál. školy), kde malá opevněná místa, více méně šachovitě do hloubky seskupená jsou schopna odporu ve všech směrech, mohou býti i dočasně obklíčena a ka-

nalísují nápor nepřítele. Nade vši pochybnost jedna z opevněných soustav, mající velkou budoucnost.

Svou studií končí autor úvahou o možnostech užití stálého opevnění pro obranu Polska. Nejde zde ovšem o nějaký konkrétní návrh, nýbrž jediné myšlenky, podávající obraz možnosti a užitku. V podstatě platí i pro poměry našeho státu! Opevnění celé ohrožené hranice není možno již pro finanční neúnáze; takové opevnění pohltilo by také veškeré branné síly pro svou obranu; operacím za války by se vtiskl ráz nerozhodující posíční války.

Nezbývá než vyhledat pečlivě jisté prostory a opevnit je tak, aby kanalisovaly nápor útočníka do prostorů, vyhlédnutých za jeviště pohybného boje (viz podobnou studii o opevnění ČSR. v přednáškách na vál. škole). Z uvedených tvarů stálého opevnění domnívá se autor, že by prokázaly dobré služby:

opevnění plk. Chauvineaua — v otevřeném terénu, kde možno založiti obranu s velkou odolností odporu,

opevnění gen. Lévêquea — v terénu, prostoupeném hojnými hluchými prostory,

opevnění plk. Cullmanna — v terénu s hojnými pasivními prostory (bažiny, jezera a pod.).

Co do finančního nákladu užívá pplk. Zieleniewski velmi vhodného příkladu: Jeden moderní křižník vyžaduje nákladu 300 mil. pol. zl. a můžeme předvidati, že bude v boji potopen; za tytéž peníze by bylo možno opevniti 160–200 km fronty, což by státu přineslo listě větší užitek.

Pplk. gšt. J. Sadowski: Organizace cvičení středních oddílů (v rámci pluků, praporů, posádková cvičení, cvičení dvou neb více posádek). Účel těchto cvičení je definován autorem buď jako výcvik ve „velitelské mechanice“, nebo jako „zkouška charakteru a vůle neboli umění velitelského“.

První druh cvičení bude řešiti prosté úkoly, kde jedna strana může býti nahrazena značkaři. Druhý druh cvičení bude proveden po většině dvěma protivníky, kde ředitel cvičení (zkoušející) řídí pohyby jedné strany tak, aby postavil druhou stranu (zkoušeného velitele) do situací, jichž řešení si přeje posouditi. Značkovatí protivníka v tomto případě nepostavuje, neboť neuvede nikdy zkoušeného do skutečných takt. nerozřešených situací. Ředitel cvičení může býti buď u velitele, jehož schopnost má býti zkoušena, nebo v terénu, kde lze přehlednouti jeviště utkání nebo čin-

nosti. Pomocnými orgány ředitele cvičení jsou jeho pobočník, spojovací důstojník a důstojník pro pozorování účinku palby, jakož i jistý počet rozhodčích. Hlavním rozhodčím může býti jen ředitel cvičení, neboť jediné tím možno si zajistiti naprostý soulad mezi úmysly ředitele cvičení a rozhodnutím o vzniklých situacích.

Službu rozhodčích organizuje autor ve smyslu svých návrhů stran rozhodčí služby při cvičení vyšších jednotek (viz první recenovaný článek tohoto dílu — pozn. r.); opět uznává pplk. Sadowski za účelné, aby rozhodčí u velitelů pluků a praporů byli zároveň instruktory cvičení (pořádné směrnice od ředitele cvičení stran způsobení situací, jež mají býti rozřešeny; vyšší hodnost anebo pořadí než velitel, k němuž byli přiděleni). Autor se přimlouvá opět za zavedení prostorových rozhodčích, nezbytných zejména, cvičili-li se boj neb operace na široké frontě (je skutečně velmi zajímavé, jak se v polské voj. doktríně boj a operace malými silami na široké frontě plánovitě favorizuje — pozn. r.).

Počet rozhodčích na straně praporu, jenž má býti cvičen, odhaduje pplk. Sadowski na:

1 rozhodčí — současně instruktor u vel. praporu,

1 rozhodčí — u každé roty,

2–3 rozhodčí jako záloha.

Mimo to event. po 1 rozhodčím u dělostřelectva, pěších průzkumných oddílů pěchoty (na koních) a u jiných přidělených jednotek.

Při plukovních cvičeních přistupují k těmto rozhodčím — mimo potřeby vel. pluku — ještě rozhodčí spojovací, zdravotníci, zásobovací a p.

Spojovací služba musí býti vybudována pro účely rozhodčí služby již počínajíc cvičením praporu (telefon, optika).

Pozorování a značkování palby třeba důmyslně připravit, zejména proto, že není dostatek pojítek. Spojovací osy vojsk. těles a oddílů zdají se vyhovovati tomuto účelu.

Co do činnosti vojska, naznačujícího protivníka strany manévrující, zdůrazňuje autor, zcela správně, že čelní jednotky musí býti plně obsazeny (nelze vyslati 1 nebo 3 muže místo čtyř na hlídku nebo na přední stráž), teprve v souvislém obranném postavení možno činiti úspory a zjednodušiti kostru osádky na minimum.

Průběh cvičení připravití předem — ponechati však úplnou svobodu zkoušenému veliteli, t. j. neměnití jeho rozhodnutí „papírově“, nýbrž činností protivníka.

Počty cvičících jednotek nemusi býti rovny počtům válečným, nutno však pečovat o to, aby veškeré složky, jimiž velitelé mají za války organizačně disponovati, byly zastoupeny.

Autor podává tento návrh:

Prapor, jehož velitel a důstojnictvo se cvičením hodnotí, nechť má: velitelství prap. (velitel, pobočník, lékař, 2 jezdcí, 1 písař).

p. roty po 12 družstvech, každá po 10—11 vojinech, celkem 125—130 mužů, kul. rota po 12 těžkých kulometech a 2 minomety — asi 100 mužů.

Strana, značující protivníka, by mohla býti složena z 1 p. roty a 1—2 čet těžkých kulometů (125—150 mužů) a mít 2 jezdecké a jistý počet tažných koní nebo soumarů.

Rozhodci: pro prapor 7—8 důst.; pro značkaře 3 důst.; pro ředitele cvičení 3 důst.

Celkem: 30 důstojníků, 650—670 mužů, 30 koní (jezdeckých a tažných).

Rozprava o cvičení musí býti dobře promyšlena a připravena, je to stěžejní část cvičení; nejde o „hřimavou“ kritiku, nýbrž o stručné podání všeho toho, co by bylo možno čerpat z cvičení. Její hlavní části by byly tyto:

přehled a hodnocení terénu (orientace v terénu),

rozklad velitelů obou stran (terén, počáteční i další rozhodnutí a události), informace a rozklad rozhodčích, úvahy ředitele cvičení.

Nejvážnější starostí ředitele cvičení jest udržeti rozpravu cvičení na výši události a činnosti té jednotky, jež měla býti cvičena (na př. často se cvičí prapor a v rozpravě se hodnotí buď činnost čet i družstev neb operace pluku). Rozpravu o událostech malých jednotek, která nesmí býti zanedbávána, nevede pak již ředitel cvičení (jde-li na př. o cvičení praporu), nýbrž velitelé praporů ve své kompetenci.

Gen. rak. vojska M. v. Brunner: Stálé opevnění pobřeží, studie pro naše účely téměř bez významu.

Kpt. gšt. Przybylski: Počátek rusko-polské války 1918—1920. Velmi zajímavé pojednání, vysvětlující významně socialisticko-imperialistickou politiku sovětského Ruska a nadlidského úsilí polského vojáka v obraně rodné země.

P. Szandruk: Organizace ukrajinské armády na Podolu r. 1920 a úder na Mohylów — květen 1920. Dějiny Ukrajinců po boku Poláků v boji proti bolševickému Rusku.

Brig. gšt. Narbut Luczynski: Ruské hlavní velitelství v operaci varšavsko - debliňské (ivangorodské) na podzim roku 1914. Článek velmi zajímavý, osvětlující velmi jasně vlivy panslavistické a germanofilské na carském dvoře i v ruském hlavním velitelství.

Pplk. gšt. Sokolowski: Zajištění pracovníků pro zmobilizovaný válečný průmysl. Autor vychází z popisu příprav, jaké byly v tomto oboru provedeny ve Francii a Německu; naznačuje pak způsob řešení problému za dnešních poměrů; v doslovu uvažuje konkrétně o nevyřešeném doposud právníckém podkladě mobilizace pracovníků pro válečný průmysl v Polsku.

Z časových novinek nás zajímají:

Stav mezinárodního odzbrojení (viz V. R., čís. 2, str. 99 až 100) koncem ledna 1928. Z lůna „přípravné komise pro odzbrojovací komisi“, do níž neočekávaně vstoupilo i sovětské Rusko, vytvořila se po mnohých nezdarech zvláštní pracovní skupina „arbitráže a bezpečnosti“, za předsednictví min. Beneše s úkolem:

rozšíření systém arbitráže a úmluv (mezi jednotlivými státy nebo skupinami států) k dosažení mezinárodní záruky bezpečnosti,

stanovití vzájemné povinnosti států se zřením k útočnickovi,

podporovatí uzavírání krajových (regionálních) úmluv ku povznesení bezpečnosti,

získatí závazný slib jednotlivých států, jakými prostředky jsou ochotny zakročit proti státům, které se nepodrobily usnesení Svazu národů, ačkoli byly jejími členy.

Demonstrativní prohlášení sovětského Ruska pro okamžité, bezvýhradné odzbrojení států, nepřineslo ovšem žádného výsledku.

Za členy skupiny arbitráže a bezpečnosti nepřistoupily Spojené státy americké a sovětské Rusko (poslední chce však býti „pozorovatelem“).

Mjr. gšt. Jan Polívka.

c) *Revue italické.*

Esercito e nazione.

Ročník 1929, číslo 1 (leden).

Bahr: Italský názor na omezení námořního zbrojení.

Článek odůvodňuje srovnáním zeměpisné polohy Italie a Francie a hlavně nutností zajistiti si v případě války nerušený dovoz ze zámorí italských požadavků, t. j. udržovati tak silně

válečné loďstvo jako největší kontinentální mocnost evropská Francie a dále neomezování jednotlivých kategorií válečného loďstva, nýbrž stanovení celkové tonáže.

E. Pompei: Národní organizace mládeže „Babilla“.

Přehled organizace a činnosti této organizace, jež jest postavena na basis čistě vojenskou.

Organizace vznikla z původních organizací fašistické mládeže v dubnu 1926 a je pod dohledem předsedy vlády. Dnes má 1,120,000 členů, z toho asi 330 tisíc avanguardistů (jinoši 14—18 let) a 790 tisíc „babilla“ (děti od 8—14 let). Mládež jest organizována v družstva (11 osob), 3 družstva tvoří četů (manipolo), 3 četů rotu (centuria), 3 roty prapor (coorta), 3—4 prapory legii.

Jednotkám jinošů velí poddůstojníci (četám) a důstojníci (rotám a vyšším) fašistické milice, v jednotkách dětí mohou vykonávat velení i učitelé.

Vyučuje se pravidelně dva večery v týdnu teoreticky, v neděli prakticky.

V praporech jsou utvořeny oddíly spojovací, technické, cyklistické a zdravotnické. Materiál k výcviku dodává vojenská správa.

Mimo pravidelné legie jsou zřízeny v přímořských městech oddíly „námořnicků“ a v některých krajích oddíly lyžařů (výcvik se provádí hlavně v Alpách).

V rámci legii jsou zřízeny jednotky obrany proti letectvu, jež se cvičí dvakrát v měsíci v 18 střediscích protiletadlové obrany v obsluhu kulometů a děl. (V roce 1928 cvičeno přes 3 tisíce jinochů.) Dále několik set jinochů je teoreticky školeni vleteckých kursech.

V letních měsících je silně pěstováno táboření. V roce 1928 prožilo v tábořích zcela vojensky organizovaných celkem 50 tisíc jinochů, průměrně každý 20 dní. Mimo to jsou zřizovány „nedělní“ tábory, v nichž se mládež osvětluje od sobotního odpoledne do pondělního rána. Při táboření jsou prováděny noční pochody, vycházky do různých osad, nahory, strážní služba, přehlídky atd.

Mimo tělesnou výchovu obírá se organizace zvyšováním vzdělání školního i odborného, mravní výchovou a věnuje péči i zábavám mládeže. Pořádá večerní školy, kursy zemědělské, řemeslnické a obchodní, zařizuje knihovny, vydává časopisy, do nichž přispívají i členové. O náboženskou výchovu pečují přidělení kněží v svých farnostech. Itálie rozřešila tímto způsobem zdárně problém branné přípravy.

N. Soddu: Kulometná rota.

Studie řeší takticky a střelecko-technicky úkol kulometné roty (9 těžkých kulometů), jež patří organizicky ke kulo-

metnému praporu armádního sboru (má 4 kul. roty) a jež byla dána při přechodu v obranu k dispozici veliteli divise. Kulometná rota je velitelem divise umístěna v pásmu hlavního odporu s úkoly: a) daleké palby před pozicí krycí a do ní, b) palby do hlavní palné přehrady, c) podpory připravovaného protiútku v pásmu hlavního odporu.

B. Biagioli: Rekognoskace železniční stanice.

Na konkrétním případě jest zde řešena úprava železniční stanice pro vložení pěší divise (3 pěší pluky, 3 děl. oddíly s útvary stanu a službami) během 24 hodin bez přerušení běžné (redukované) dopravy.

O. Monaco: Administrace ve vojsku.

Článek podává přehled vývoje administrativy, hlavně intendantů a hospodářsko-správní v italské armádě od minulého století až po dnešní dobu. Celkový vývoj je charakterisován názvem článku „Od systému centralisace k decentralisaci“.

L'Universo.

Ročník X., číslo 1., leden 1929.

A. Loperfido: Dojmy z mezinárodního kongresu matematiků. — Článek pojednává o dějinách geometrie od řeckého starověku počínaje o změnách vědeckých principů a o různých geometrických obrazech spočívajících na užité kružnici.

Zpráva o studii antropologa G. Sergi: Američti domorodci.

Na základě studií antropologických — hlavně útvaru lebky — a pak jazykové příbuznosti přičlazuje autor k názoru o jednotném původu domorodců amerických, australských, jihoafrických a na ostrovech Oceánie. Podle jeho these jest kolébkou všech těchto národů Afrika, odkud se rozšířily pak do Ameriky, Austrálie a Oceánie.

2. číslo — únor 1929.

L. Arditi: V Mandžurii.

Cestopisná črta, doprovázená hojně obrazy a vzpomínkami na působení Japonců v Číně.

Mimo to obě čísla podávají přehled kartografické činnosti v různých zemích. Treba se zmíniti o mapování Cyrenaiky, kaŕonu Colorada (užitím leteckých snímků), nové mapě východní Indie (1:4,000,000) a atlasu Egypta (proveden od r. 1925 do 1928).

Obsahují dále pokračování katalogu cizích kartografických publikací, chovaných v knihovně vojen. zeměpisného ústavu (díla středověku a raného novověku). Splt. gšt. B.

d) Revues německé.

Wissen und Wehr.

Leden 1929, 1. sešit.

Generalleutnant a. D. v. Metzsch:
Bemerkungen über Heer und Pazifismus.

Článek se obrací proti německým pacifistům a snaží se dokázat, že jejich učení, které se prý v Německu tak povážlivě rozmáhá, je větším válečným nebezpečím než dobrá, přiměřeně silná a žádným diktátem nespoutaná armáda, která je bezpečnou zárukou míru.

Konrad Leppa: Der Entschluß zur Schlacht bei Grodek-Lemberg.

Operativním úmyslem rakouského vrchního velitelství na počátku válečného tažení na haličském bojišti 1914 bylo porazit napřed hlavními silami (1. a 4. armádou) Rusy mezi Vislou a Bugem, zatím co 3. armáda (východně od Lvova), později ve spojení s 2. armádou měly krýtí východní bok hlavních sil. Po dosažení úspěchu na severu bylo zamýšleno použití 4., 3. a 2. armády společně k ofenzivě ve východním směru.

31. srpna byla asi tato situace: 1. a 4. armáda porazily 4. a 5. ruskou armádu u Krasnika a Komárova, za to však měla 3. armáda neúspěchy v pohraničních bitvách proti ruské 3. a 8. armádě. 2. armáda nebyla dosud soustředěna. Rozhodnutí Conrada z Hötzenendorfu bylo svěstí rozhodný boj v prostoru Lvov-Grodek. 3. armáda měla nepřítele vázati čelně u Lvova, a když tam se nemohla udržeti, na Wereszyce po obou stranách Grodku, zatím co 4. a 2. armáda měly napadnouti útokem oba boky hlavních ruských sil. Tato operace byla zahájena 4. září, její těžiště leželo u 4. armády. Předpokladem zdaru bylo, že bok a tyl rakouských armád bude od severu spolehlivě zajištěn. Conrad doufal, že mu z této strany po vítězstvích u Krasnika a Komárova nehrozí v brzké době nebezpečí a že 1. armáda se skupinou arciknížete Josefa Ferdinanda budou moci této úloze dostát. V tom se však přepočítal. Rusové se brzy vzpamatovali a, posíleni byvše 9. armádou, obnovili nápor, který nutil severní rakouskou skupinu k ústupu. Útok hlavní skupiny na Lvov sice poněkud postoupil, nepřivedl však rozhodnutí, a tak Conrad, stále více ohrožován v tylu, byl nucen dát 11. září rozkaz k ústupu na San.

Postup událostí ličí autor velice přehledně a jasně, právě tak jako názor, který si Conrad o situaci utvořil.

Poukazuje na jeho osudný omyl, spočívající v předpojatém mínění, že Rusové byli mezi Vislou a Bugem rozhodně poraženi, ač k takové domněnce nebylo podle jasných zpráv 1. a 4. armády z 1. září důvodů. Nadhazuje otázku, zda by nebyl Conrad za těchto okolností učinil lépe, kdyby se byl po ztrátě Lvova rozhodl ustoupiti raději na San a teprve tam, opřen o Přemysl a jiná vybudovaná předmostí, zahájil boj za příznivějších poměrů.

Freiherr Ludwig Rüdiger von Collenberg: Abrüstungskonferenz vor 30 Jahren.

Pojednává se o průběhu a o celkem negativním výsledku haagské konference v r. 1899 a hájí Německo proti nařčení, že jeho zástupci zabránili příznivějším výsledkům.

Únor 1929, 2. sešit.

Major a. D. Volkmann: Die sozialen Mißstände im Heer während des Weltkrieges.

Autor obrací se proti tvrzení, jako by sociální nedostatky a nepříjemnosti, pokud se v německé armádě za války ukázaly, byly zaviněny důstojníky, jejich nesprávnou výchovou a nedostatečným všeobecným vzděláním.

Oberst a. D. Jochim: Der Herbstfeldzug 1914.

Článek podává ve stručné, ale výstižné formě obsah pátého svazku válečného díla říšského archivu, vyšlého v r. 1929 a líčícího události boje na dvou frontách od poloviny září, kdy gen. Falkenhayn nastoupil na místo Moltkeho, až do listopadu 1914, kdy bylo na západní frontě pohybné válce definitivně odzvoněno a kdy úsilovnou snahou alespoň o taktický úspěch na západě byla východní fronta zanedbávána, ač skýtala nejednu možnost rozhodných strategických úspěchů.

Dojem, který si čtenář učiní o hodnotě vedení války a o prozíravosti gen. Falkenhayna (až do té doby ministra války) není příznivý. Není sice sporu o tom, že nelze nic vytýkat rozhodnutí Falkenhaynové z 15. září, hledati rozhodnutí na západní frontě utvořením nové útočné a obchvatné skupiny (6. armáda), uskutečnění Schlieffenův manévru v nové době a strhnutí tím opět iniciativu na svou stranu, ale způsob, jakým toto rozhodnutí bylo provedeno, musil celý plán odsouditi k neúspěchu. Vytýká se mu, že nevhodně zvolil prostor pro soustředění 6. armády (příliš blízko fronty a za 1. armádou, místo dále od bojiště a stranou severního křídla 1. armády), takže ji nezajistil volnost akce, ačkoli to bylo předpokladem jeho plánu, a ač

mu to velitel 6. armády důtklivě doporučoval, že zasadil tuto armádu po drobtích k prodloužení fronty, místo k jednotnému a novému manévru, dále, že nesoustředil k tomu cíli dostatek prostředků, aby získal nové síly pro rozhodující místo, nýbrž že nechal prováděti místní a krvavé útoky nejen u 2. a 7. armády na pravém křídle, ale i v Argonnách a na jihu proti opevněné čáře Verdun-Toul, ač si musil uvědomiti, že tyto útoky nemohou míti úspěchu pro nedostatek sil a objevivši se již nouzi o střelivo, a konečně, že obětoval ve Flandřích bezúčelně všechny nově postavené záložní sbory, ač pro nevhodný terén a malou již vzdálenost od moře nemohl jejich útok míti ani v příznivém případě větší vliv na celkovou situaci západní fronty.

Probírají se také události na východní frontě, a to jednak ofensiva 9. armády (Hindenburg) jižním Polskem proti Ivangorodu a Varšavě, jednak operace 8. armády (Schubert, později François) ve východním Prusku. U ofensivy 9. armády vytýká se Falkenhaynovi, že vyhověl Conrádovi a nechal tuto armádu postupovati z prostoru severně od Krakova v přímém spojení se severním rakouským křídlem, ač Hindenburg doporučoval operativně účinnější směr z prostoru Poznaň a jižně na Varšavu a Ivangorod, takže se musilo státi, že 9. armáda, která přece měla na Visle obchvátiti severní ruské křídlo, byla sama od Varšavy obchvátna přesilou, přinucena k ústupu a tím i celá společná německo-rakouská ofensiva uvedena ve zmar. Nesprávné také bylo od Falkenhayna, že koncem října 1914, kdy již bylo jasně zřejmo, že západní fronta ustrnula v zákopech, nepřihlíží k žádostem a rozkladům Conráda, podporovaným i Hindenburgem, aby hlavní úsilí bylo z francouzské fronty přeloženo na východ, kde té doby byly příznivé podmínky k dosažení rozhodných úspěchů, které by byly měly velký vliv na celé další vedení války a že místo toho umíněná a při tom bez výhlídek dává 4. listopadu rozkaz k novému útoku na Ypern.

A k dovršení toho všeho nepostaral se Falkenhayn ani ještě nyní, aby výroba válečných potřeb byla v Německu zařízena se zřetelem na delší trvání války.

Způsob Falkenhaynova vedení války byl již často kritikován, nikdy však nebyla jeho opominutí a chybné předpoklady doloženy tak podrobně a dokumentárně a při tom objektivně jako v právě vydaném díle německého vá-

lečného archivu, pokud se dá posouditi z tohoto článku, jehož autor připomíná, že Falkenhayn nebyl Schlieffenovým odchovancem, že nebyl operativně dostatečně vyškolen, poněvadž meškal v cizině v době, kdy se Schlieffen věnoval výchově a výcviku vyšších velitelů a generálního štábu.

Hauptmann Schelle: Drohen auch dem Militärsport Gefahren?

Článek není namířen proti sportu, vyznívá naopak rozhodně pro sport, obrací se však proti výstřelkům a proti přeceňování významu sportu, který se nesmí státi účelem sám o sobě, nýbrž má býti pouze prostředkem k cíli a tím je pro vojína snaha dosáhnouti plné výkonnosti pro boj, nejen však v tělesném, ale i v duševním směru. Uznání a pochvala rekordmanů za dosažené sportovní výsledky je na místě a spravedlivá, jejich zbožňování a slavení jako nějakých národních hrdinů je však nebezpečím, poněvadž mládež odvádí od národní myšlenky a od hlubšího pojetí životních povinností, vyplňuje všech jejich myšlenkový obzor a tím zaviňuje mělkost duševní. I když na vojně nelze opomíjeti úplně ony druhy sportu, v nichž se oceňuje výkon jednotlivce, přece jen mají hlavní význam jednak sporty, v nichž závodí celé družstvo a v nichž se jednotlivec musí učit poslouchati, podříditi svá přání zájmu celku a zasaditi se celou osobností za zdar celku, jednak sporty bojové, jako rohovnictví, jiujitsu a p.

Die Armeen des Auslands im Jahre 1928.

Zdůrazňuje se důležitost, jakou všechny státy, které nejsou svázány omezením mírových smluv, přikládají otázkám obrany státu, jejichž moderní pojetí vedlo všude k utvoření jakési rady národních obrany, orgánu, který má usměrniti a uvéstí v soulad válečné přípravy všech oborů státní správy.

Upozorňuje se, že vývoj armád zmíněných států směřuje především k silnému vyhavení a účelné organizaci moderních bojových prostředků, bojové vozby a letectva a udává se jejich síla ke konci r. 1928. Ze výpočty přehledu nejsou příliš správné, svědčí zmínka o naší republice, která prý má 80 bojových vozů a 750 letounů.

Konečně provedl prý rok 1928 i důkaz o nepostradatelnosti vyšších jezdeckých jednotek v nejbližších desetiletích.

Článek končí tabulkou, kolik procent ze státních vydání věnovaly minulého roku jednotlivé evropské státy a sev. Amerika na obranu země.

Št.